

DUNAÚJVÁROSI EGYETEM
UNIVERSITY OF DUNAÚJVÁROS

A felvételi vizsga szerepe a tanárképzésben

Dr. Bacsa-Bán Anetta

1. Bevezetés

„A tanárképzés családok tömegét érinti és mozgatja meg; releváns a helyi-regionális politika számára is; befolyásolja az elhelyezkedést, a foglalkoztatottságot, a demográfiai folyamatokat, a szociális ellátást. A tanárképzés társadalmi ügy. Aki a tanárképzést reformálja, a hazai felsőoktatás egyik pillérét éri el és mozgatja meg.” (Kozma, 2009)

2. Pályaalkalmassági vagy motivációs beszélgetés?

Bologna-rendszer szerinti tanárképzésbe való belépés: pályaalkalmassági vizsga és/vagy motivációs beszélgetés

2.1. Osztatlan tanárképzés: pályaalkalmassági vizsgálat

- osztatlan tanárképzés 2013: pályaalkalmassági vizsgálatok (alkalmatlanság kiszűrés)

3 fő elem:

- előzetesen megírt motivációs levél
- felvételi beszélgetés: (3 fős FB): miért szeretnének pedagógusként dolgozni, milyen elképzeléseik vannak a tanári szakmáról
- Választás: konkrét nevelési helyzet - pedagógiai témájú szöveg / szabadon választott szakirodalom

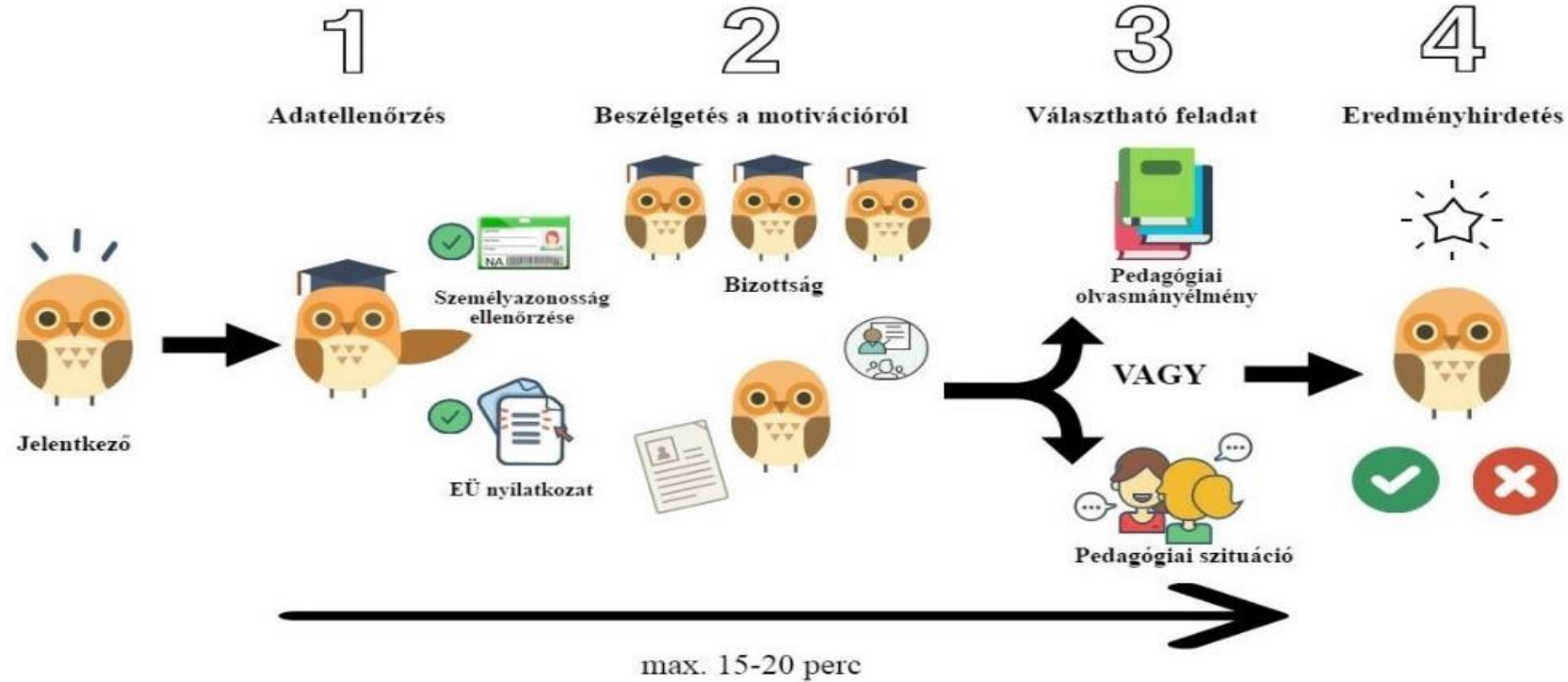
Egészségügyi alkalmassági vizsga nincs

A pályaalkalmassági vizsga melletti érvek - bemeneti szűrő (2013-2018: ELTE: 18 elutasítás;

2019.04.26.
DE: 18; SzE: 14; PPKE:13; ME:1 fő)

A pályakezesség vizsgálat folyamata

2.2. Szakmai tanárképzés: Motivációs beszélgetés

- A szakmai tanárképzés átalakul → Bologna-rendszerre való átállás (probléma: fő profil nem a tanárképzés, képzések nem kezelhetők egységesen) kettősség: nappali visszaesés (osztatlan), levelező: nagyobb érdeklődés (osztott)
- felvételi/motivációs beszélgetés → pontszámok
- kormányrendelet: a képzésen előírt felvételi követelmények + rangsorolás módja FOI saját szabályzata
- csak az a jelentkező vehető fel, akinek a pontszáma a meghatározott pontszám (100 pont) 50 %-át eléri

- Mo.: mérnök-tanár-képzés (felvi.hu) : BME, DE, DUE, NyE, ÓE, SE, SzIE, SzE
- Valamennyi intézmény: felvételi elbeszélgetés

leírása:

„A felvételi bizottság beszélgetés keretében győződik meg:

- *a jelölt alkalmasságáról,*
- *pontozza a jelentkező felkészültségét, és*
- *a pontszámok alapján javaslatot tesz a felvételre.”*

- Cél:**
- a jelentkező pedagógiai attitűdjeinek megismerése
 - befolyásolják leendő diákjaihoz fűződő viszonyát,
 - az oktatás más érintettjeivel – például a kollégákkal, a szülőkkel – való együttműködését,
 - az iskolai konfliktusokhoz való hozzáállását.

Lehetőség:

- orientáló indíték
- célok és értékek → pedagógusként követendő
- jelentkező szakmai tapasztalatainak bemutatása
- kitérhet a magyar oktatási rendszer működésével, problémáival kapcsolatos tájékozottságra

A felvételi beszélgetések segédlet → témakörök, kérdések

1. a jelentkező műszaki illetve pedagógiai érdeklődése, ismeretei (pedagógiai érdeklődés, és érzék, szakmai tapasztalatok, oktatási tájékozottság,)
2. általános műveltsége, tájékozottsága és személyisége (általános műveltség, anyanyelvi készségek).

- szituációs feladatok is pl. *Felháborodottan beront egy szülő az Ön tanítási órájára. Mit tenne a gyerekek előtt és a szülővel négy szemközt?*
- saját szakmájukat tekintve pl. *Honnan tájékozódik a szakmájával kapcsolatos kérdésekről? Milyen iskolákból áll a magyar iskolarendszer? Melyik iskolába, hogyan lehet bejutni? Melyik iskola milyen végzettséget ad, és mire jogosít ez a végzettség?*
- általános műveltségi szinten: *Milyen kulturális rendezvényen vett részt az elmúlt két évben? Hogyan értékeli?; Milyennek kellene lennie a család, az iskola és a társadalom kapcsolatának? Milyen problémákat lát jelenleg ezen a téren? Milyen forrásokból gyarapítja általános műveltségét?*

- BME, DUE, SE, SzIE: formális leírás
- NyE: témaköröket ajánl → Az oktatási rendszer és funkciói; Modern oktatási rendszer kialakulása; Az oktatási rendszerekben zajló változások; Az oktatási rendszer szabályozása és szakirodalmat is javasol hozzá.
- DE:
 - nem tesz különbséget a szakmai tanárképzés és a közismereti tanárképzés
 - 5 fő témakör + szakirodalom: 1. A tanulmányban bemutatott gyermekfelfogások közül van-e olyan, amelyikkel rokon nézeteket vallottak az Ön tanárai vagy szülei? 2. Hogy látja, megfelelő-e a tanulmányban bemutatott program a tanórai fegyelemsértések kezelésére? Néhány mondatban értelmezze a konfliktusok (pszichológiai) sajátosságait! 3. Vesse össze eddigi iskolai tapasztalataival a tanulmányban leírtakat a tanárok és a szülők kapcsolatának problémáiról! 4. Az alábbi olvasmány ismeretében mi a véleménye, hogyan hasznosíthatók az iskola világában a nemzetközi teljesítménymérések eredményei! 5. Gondoljon vissza saját iskolai tapasztalataira! Milyen hatással volt az osztály összetételére a lakóhelyén élők iskolázottsága? Megítélése szerint milyen összefüggések mutathatók ki a tanulók iskolai teljesítménye és szociális háttere között?
- SzE: osztatlan tanárképzéssel együtt kezeli (motivációs levél; nevelési helyzet elemzése)

3. Nemzetközi kitekintés a pedagógusképzés bementi követelményeiről Anglia:

- nagyfokú intézményi autonómia - követelmények meghatározása
- formális feltételek: érettségi, diploma, erkölcsi bizonyítvány mellett
- bemeneti interjú:
 - motivációs okok
 - tanári pályáról való elképzelések
 - korábbi szakmai tapasztalatok
 - alapvető szaktárgyi tudás mérése
 - pedagóguspályán elvárható attitűdök
- különböző tanulási utak: online regiszter - támogató segítség
- A felvételi beszélgetés széles palettája: motivációs levél, felvételi beszélgetés; matematikai, helyesírási vagy akár IKT tesztek; tantárgyi tesztek; csoportos feladatmegoldások
- jól szabályozott és dokumentált bementi szűrés

Finnország:

- erősen szelektál: felvételi
- a pedagógusképzés kulcsa: a jelölt (tudása, személyes kiválósága, sokszínűsége, munkatapasztalata)
- alkalmatlanok kizárása
- egyetemek közös elektronikus felvételi rendszer → közös szelektálási, tartalmi szempontok kialakítása
- pedagógus szakma a leginkább megbecsült szakma: kicsi lemorzsolódás + jó fizetés => **többlépcsős felvételi rendszer**
 - tanulmányi teljesítmények
 - kommunikációs és együttműködési készségek
 - szakma iránti elköteleződés
 - szaktárgyi teljesítmény
 - korábbi szakmai tapasztalat
 - pedagógia szakirodalmi írásbeli vizsga
 - megfigyelt kísérleti tevékenység (szociális és kommunikációs képességek)
 - interjú: pálya melletti elköteleződés

(Pl. 2007: 600 jelentkező → 270 → 80 bekerült)

Svédország:

- felvételi követelmények - központilag meghatározott (osztályzatok; egyetemi képességtesztek, korábbi tanulmányok és munkatapasztalatok)
- meghatározott számú kurzusok elvégzése

Németország:

- tartományi szinten szabályozott
- több ponton kontrollálja a pedagógus jelöltek alkalmasságát → gyakorlatok
- kétféle bemenet: 1. a felsőoktatási bemenet → érettségi vizsga + hozott pontok 2. a bemenet a pedagógusképzés tanárképző intézetéhez: diszciplináris államvizsga
- egyik szakaszban sem kötelező alkalmassági vizsga (tartományi és felsőoktatási intézményi szinten döntenek)
- a pályalkalmassági vizsgálatok önszelekció (hallgató önismerete, pályaismerete) és szelekció (alkalmatlanság kiszűrése) útján történnek.

Ausztria:

- érettségi és szakmai érettségi vizsga + pályalkalmassági vizsga (főiskola, egyemen: -)
- pályalkalmasság: személyes alkalmasság + német nyelv szóbeli és írásbeli, tanításhoz szükséges ismerete + egyes szakokhoz szükséges szakmai alkalmasság
- alkalmasság megítélése workshop keretében (saját maguk alkalmassága + személyes beszélgetés)

Olaszország:

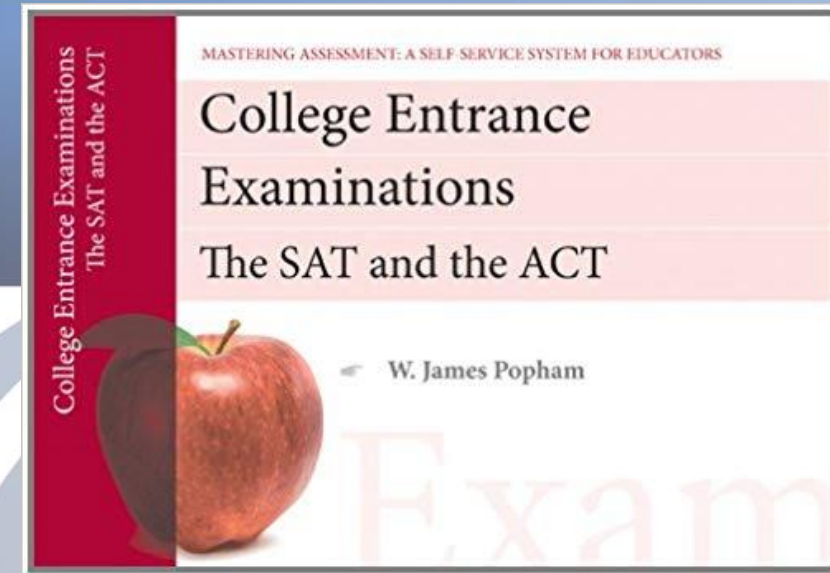
- felvételi teszt - kiegészülhet szóbelivel /írásbeli munkával

Hollandia:

- nincs speciális felvételi vizsga
- azok számára beszélgetés: nem megfelelő az előképzettség
- alkalmassági vizsga: alkalmazott tudományegyetemen vagy tudományegyetemen diplomát szerzők számára írtak elő

USA

- legösszetettebb szűrés
- több részből álló felvételi procedúra
- alapdiplomás képzés: tanulási képességek, készségek, pedagógiai nézetek, attitűdök és tapasztalatok az elsődlegesek
- mesterképzésben: alapdiploma + a nézetek, attitűdök, tapasztalatok szinté
- középiskolai bizonyítvány helyett → 5 tárgyból álló alapvizsga vagy a felsőoktatási szűrőként használt SAT-on elért megfelelő eredmény
- tanulmányi átlagok, eredmények

- többféle belépési szűrő: személyes esszé; motivációs levél (mi motiválta a pályaválasztásban, pedagógiai tapasztalatai vannak-e); interjú (az esszével azonos témakörökben), referencia levelek, sztenderdizált tesztek (Praxis I. teszt, azaz Szakmai Képzést Megelőző Vizsga).
- pedagógiai kurzusok
- szaktárgyi kurzusok
- csoportos problémamegoldó interjú
- portfólió készítése
- önkéntes munkák tapasztalatának dokumentálása

Az alternatív programok

- újabb elemek, pl. szakmai tapasztalat,
- telefonos és személyes interjú
- bemutató tanítás
- csoportos vita, problémamegoldás

Legnagyobb probléma: nem a pályaalkalmasság - hanem az intézmények alacsony felvételi követelményei

DUNAÚJVÁROSI EGYETEM
UNIVERSITY OF DUNAÚJVÁROS

A bemeneti szűrést nem alkalmazó országok:

Franciaország:

- sem felvételi vizsga,
- sem, hozott pontok
- csupán érettségi vizsga szükséges

Románia:

- intézmények autonómiájának megfelelően
- a középiskolai érettségi és tárgyak eredményei a döntőek
- lehetséges a saját felvételi vizsga
- 1990-es évek óta létezik pályaalkalmassági vizsga (helyesírási, nyelvhelyességi, szépírás, rajz, testnevelés és zenei képességek mérése → de ez mára nem használatos)

Σ: - a bemeneti szűrések különféle megoldási lehetőségei

- szükségesség nem kérdőjelezhető meg
- módszertani és tartalmi vonatkozásaiban jelentős eltérések

2019.04.26.

Dr. Bacsa-Bán Anetta

- A pedagógusképzés kezdeti szakaszába való belépéskor alkalmazott kiválasztási eljárások az egyes európai országokban
(Forrás: Pálvölgyi, 2014.)

Ország	kiválasztási eljárás
Anglia	Képességvizsgálat teszttel
Ausztria	Alapvetően az érettségi vizsga dönt, de művészeti és sport területen van alkalmassági vizsga
Belgium	Nincs speciális kiválasztás
Bulgária	Érettségi vagy bizonyos esetekben felvételi vizsga
Ciprus	Nincs speciális kiválasztás
Csehország	Sikeres érettségi, felteli vizsga, bizonyos esetekben alkalmassági vizsga
Dánia	Nincs speciális kiválasztás
Észtország	Van alkalmassági vizsga, de a megvalósítás módja nem egységesített
Finnország	Írásbeli vizsga, szóbeli alkalmassági vizsga
Franciaország	Kompetitív vizsga
Németország	Nincs speciális kiválasztás
Görögország	Nincs speciális kiválasztás
Izland	Túljelentkezés esetén az intézmények saját hatáskörben végzik a szelekciót
Írország	Az iskolai eredmények alapján születik döntés
Olaszország	Felvételi vizsga
Lengyelország	Az előzetes tanulmányi eredmények alapján döntenek
Lettország	A felső középfokot lezáró vizsga eredményi és esetenként felvételi vizsga alapján döntenek
Liechtenstein	Alapvetően az érettségi alapján döntenek, de az intézményeknek jogában áll további felvételi követelményeket meghatározni
Litvánia	A felső középfokot lezáró vizsga eredményi mellett egy motivációs vizsga alapján döntenek a felvételtől
Luxembourg	A felső középfokot lezáró vizsga eredményi és központi felvételi vizsga alapján döntenek
Málta	Az érettségi eredmények és egy interjú alapján döntenek
Hollandia	Az előzetes tanulmányok alapján döntenek
Norvégia	Az előzetes tanulmányok alapján döntenek
Szlovákia	Felvételi vizsga. Az intézmények önállósága viszont nagy
Spanyolország	Felvételi vizsga
Svédország	Büntetlen előélet vizsgálata (főleg erőszak és szexuális bűncselekmények területén)
Svájc	Az előzetes tanulmányok döntenek, de az egyes képzőhelyek speciális követelményeket is megszabhatnak
Törökország	Felvételi vizsga
Skócia	Az előzetes tanulmányok alapján döntenek
Wales	Az intézmények döntenek standardok alapján

5. Vizsgálat a Dunaújvárosi Egyetem motivációs beszélgetésein résztvevők körében

- 2008: mérnöktanár MA képzés
- jelentkezők rangsorolása
- Belépők szűrése: 1. motivációs levél + beszélgetés
- hallgatók előzetes tudása, formális vagy informális téren szerzett pedagógiai ismeretei, tapasztalatai
- 2009: motivációs beszélgetések kérdőíve
- 2015: a tanári pálya megítélése → számos általános, jól hasznosítható információ

Motivációs beszélgetés: 42 jelentkező hallgató

Alapadatok

- Nemek: 83% férfi, 17% nő
- Életkor: 23-55 év közötti skálán; életkori átlag: 40,7 év
- Végzettség - egynegyed végzett a DUE-n, többségük más FOI
- 59.4%-uk nappali tagozat

Pedagóguspályához való viszony

- szeretnének-e újabb végzettséget szerezni: 87,8% igen, tervezi
- munkájukhoz kapcsolódóan új ismeretekre van szükség (53,8%),
- munkájukhoz kapcsolódóan új végzettséget igazoló dokumentumra van szükség (30,8%),
- 15%-uk vagy másodállás, vagy egyéb okok

- Továbbtanulási tervük az új ismeretek szükséglete esetén főként az idősebbekre volt jellemző ($p=0,01$)
- Jelenlegi munkájuk - 59,5 pedagógus munkakör: szaktanár, mérnökstanár, szakoktató stb...

- A tanári pálya – végleges (93,3%) → nem tervezik, hogy elhagyják
- ha új munkahely keresésére kényszerülnének: változatlanul a pedagóguspályán maradnának (76,7%), ugyanazt tanítaná (56,7%).
- Tanított tárgyaik: 1-től 6-8-ig
- A képzéshez való viszony: nem tudjuk megítélni → pályához való viszony: hozzátartozójuknak, tanítványaiknak tanácsolnák-e a pedagógus pálya választását - 90%-ban tanácsolnák → összefüggés a pályaelhagyás elutasításával is ($p=0,01$).

		Tanácsolná-e ma hozzátartozójának, vagy tanítványának, hogy pedagógus legyen?	
		igen	nem
Ha Ön most is pedagógus, tervezi-e a pedagóguspálya elhagyását?	igen	,0%	33,3%
	nem	100,0%	66,7%

- új munkahely keresése - a pedagógus pálya elhagyása nem, vagy csak nagyon kis % ($p=0,01$)

		Tanácsolná-e ma hozzátartozójának, vagy tanítványának, hogy pedagógus legyen?	
		igen	nem
Amennyiben új munkahely keresésére kényszerülne, mihez kezdene?	változatlanul a pedagóguspályán maradna, ugyanezt tanítaná	60,9%	,0%
	változatlanul a pedagóguspályán maradna, de mást tanítana	26,1%	,0%
	elhagyná a pedagóguspályát, más területet választana	13,0%	100,0%

- A motivációs beszélgetések: nem a felsőoktatásba belépőket szűrése → újabb információt szolgáltatnak a jelentkező hallgatókról, azok képzéshez, intézményhez való viszonyáról és összességében

5. Összegzés

- sem az oktatóknak, sem az intézményeknek nem érdekük → több felvételiző elutasítása
- oka a FOIk finanszírozása: minél nagyobb létszám
- a pályaalkalmasság kérdése előtérben
- Szükségessége + szerepe + helye (módszertani és tartalmi kérdések)
- MRK Pedagógusképző Bizottsága - 2013 : az alkalmassági vizsgálat szükségessége nem kérdőjelezhető meg, ugyanakkor annak mikéntjére nincsen objektív, mindenki által elfogadott módszer, ezért a bemeneti szűrések kialakítását az intézmények hatáskörébe utalták, nem egységesítettek.
- - interjúk és jelöltek tanítási teljesítményének összefüggése → szóbeli felvételik fontossága

DUNAÚJVÁROSI EGYETEM
UNIVERSITY OF DUNAÚJVÁROS

Köszönöm a figyelmet!

